

NHỮNG BẤT ĐỒNG VỀ VAI TRÒ CỦA TÔN GIÁO TRONG ĐỜI SỐNG PHỤ NỮ ISLAM GIÁO

MARTINA SABRA^(*)

Cả ở Châu Âu và các quốc gia Islam giáo, vấn đề gây tranh luận về sự bình đẳng của phụ nữ Islam giáo thường liên quan tới tấm mạng che mặt và chiếc khăn choàng của họ. Tuy nhiên, tình hình không hẳn như vậy. Bà Khadija Ben Gana, điều phối viên chương trình của kênh truyền hình Al - Jazeera ở Qatar cho biết vấn đề lớn nhất đối với phụ nữ Islam giáo không phải là những tấm mạng che mặt hay khăn choàng, mà là tình trạng mất dân chủ. Bà cũng nói sự bình đẳng cho phụ nữ sẽ trở thành hiện thực chỉ bằng việc từ bỏ những cải cách về cơ cấu pháp lí, chính trị và xã hội.

Vấn đề trung tâm của thế giới Islam giáo Ả rập là việc cải cách dân chủ cần được tiến hành như thế nào, và liệu rằng việc cải cách đó có cần đến sự tác động của các lực lượng quốc tế. Đa số phụ nữ Islam giáo và phụ nữ các nước Ả rập hoài nghi về cái gọi là “*Sáng kiến Trung Đông mở rộng*”, diễn đàn mà Mỹ và Châu Âu xem như là phương tiện tạo nên những thể chế cho các nước Ả rập, nhằm mục đích nắm giữ cải cách về dân chủ và kinh tế ở khu vực này. Bà

Firdous Al-Moussawi, nhà kinh tế học và là Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Phụ nữ ở Bagdah nêu rõ: Chúng tôi không cần những cải cách “đến từ nước Mỹ”. Theo Islam giáo phụ nữ có rất nhiều quyền. Họ cần được giáo dục về những quyền ấy. Và điều này phải do chính những cộng đồng Islam giáo thực hiện.

Bà nhấn mạnh “Islam giáo thực thụ” không chống lại phụ nữ. Lời phát biểu này của bà Al-Moussawi đã có tác động mạnh mẽ đối với hầu hết những phụ nữ Islam giáo, những người đã tham gia diễn đàn “*Đối thoại văn hóa với Islam giáo*” do Văn phòng Đối ngoại và Viện Quan hệ đối ngoại Văn hóa Liên bang Đức tổ chức vào cuối tháng 5 - 2004. Bà Marzia Basel đến từ Afghanistan cho biết những trở ngại chủ yếu đối với sự thành đạt trong nghề nghiệp của phụ nữ ở nhiều nước Islam giáo là “những truyền thống và phong tục”. Bà Trưởng Văn phòng Quỹ Phát triển Phụ nữ của Liên Hiệp Quốc ở Kabul (UNIFEM) nói thêm, những yếu tố này thường bị nhầm lẫn với

*. Bài đăng trên tạp chí *Development and Cooperation*, 7/2004, p. 303.

những quy định của luật Islam giáo. Bà này đã không nói tới một thực tế là phụ nữ ở các nước Islam giáo đã bị tổn hại bởi luật Sharia⁽¹⁾ và những tập tục. Do đó, đa số phụ nữ Islam giáo mong muốn luật Sharia và những tập tục đó bị bãi bỏ hoàn toàn. Tại Diễn đàn *Đối thoại Văn hóa* ở Berlin quan điểm mang tính thế tục này đã không được trình bày đúng mức.

Nhà địa chất, nhà văn, đồng thời là một người đấu tranh vì quyền phụ nữ người Maroco, bà Nejia Boudali rất vui mừng trước những thay đổi mới đây về quyền phụ nữ ở nước mình, nhưng cũng chỉ xem đó như một bước tiến hướng tới sự tách biệt giữa nhà nước và tôn giáo. Theo bà, đó là công việc phải làm. Bà cho biết trở ngại nhận thức về những cải cách bên trong Islam giáo là nó có thể bị thay đổi hoàn toàn vì lợi ích của Islam giáo. Bà Boudali cũng hoài nghi về những chế độ chính trị *được nhập từ bên ngoài* và đặt câu hỏi liệu rằng chúng có thực sự mang lại cho phụ nữ nhiều quyền lực hơn. Bà phân tích sau cuộc bầu cử nghị viện của Maroco diễn ra vào mùa Thu năm 2002, nhiều phụ nữ đã có chỗ trong nghị viện dưới chế độ mới *được nhập từ bên ngoài* bao gồm những người theo chủ nghĩa dân tộc bảo thủ và những người Islam giáo. Những người này đã muốn phá bỏ những cải cách cho phép thân thiện với phụ nữ của vua Mohammed VI,

những cải cách sau đó đã có hiệu lực từ đầu năm 2004. Cuối cùng, quyền lực tối cao của nhà vua đã duy trì được những cải cách. Dự luật do ông trình bày trước nghị viện đã không bị bác bỏ.

Một thực tế rõ ràng là tiến trình đi tới dân chủ hóa những cộng đồng Islam giáo và bảo đảm quyền bình đẳng cho phụ nữ là rất khó khăn. Bà Khadija Ben Gana nhấn mạnh phụ nữ Ả rập và phụ nữ Islam giáo không nên chỉ đổ lỗi cho một mình Phương Tây. Bà nêu ý kiến: “Dường như những cải cách này không đơn giản diễn ra nếu thiếu những sức ép từ bên ngoài. Chúng ta cần xem xét lại chính bản thân mình và hỏi tại sao tình hình lại như vậy”. Cuối cùng bà kết luận: cần nhiều cuộc đối thoại hơn nữa, cũng như giữa bản thân những phụ nữ Islam giáo với nhau.

Như vậy, sự bình đẳng của phụ nữ Islam giáo vẫn là một đề tài thu hút mạnh mẽ sự quan tâm tìm hiểu của các nhà nghiên cứu, các tổ chức chính trị - xã hội và các nhà quản lí xã hội./.

Người dịch: *Nguyễn Khắc Đức*

HỌC VIỆN CT-HC QG HỒ CHÍ MINH

1. Bộ luật Sharia là bộ luật Islam giáo có tính chất hà khắc được áp dụng ở một số cộng đồng Islam giáo. Chẳng hạn, luật Sharia nghiêm cấm phụ nữ phô diễn thân thể, ngoại tình, chứa hoang. Thậm chí là ném đá đến chết đối với phụ nữ ngoại tình...